

ДО ЮВІЛЕЮ ПРОФЕСОРА ЛАРИСИ ШЕВЧЕНКО

УДК 811.161

DOI: <https://doi.org/10.17721/APULTR.2019.38.8-23>

Стишов О.А.

orcid.org/0000-0001-6192-255X

Сизонов Д.Ю.

orcid.org/0000-0003-1162-2182

НЕОЛІНГВІСТИЧНІ ІДЕЇ ТА ІННОВАЦІЙНІ КОНЦЕПЦІЇ ЛАРИСИ ШЕВЧЕНКО

Анотація. У статті проаналізовані інноваційні погляди на сучасну лінгвістику в системному аналізі численних праць проф. Л.І. Шевченко – відомого українського мовознавця, завідувача кафедри стилістики та мовної комунікації, заступника голови Українського комітету славістів, члена двох комісій МКС – медіалінгвістичної та стилістичної, головного редактора міжнародного видання "Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика". У перед'ювілейній статті зосереджено увагу на розробленні дослідницею концепції інтелектуалізації української літературної мови, інтегрованості праць ученого з європейським науковим простором, зокрема в контексті неонапрямів лінгвістики – юридичної, медійної, бізнесової, політичної та ін., аналіз яких визначає дослідницький вектор сучасного мовознавця. Автори згадують і праці учнів проф. Л.І. Шевченко, під керівництво якої захищено більше десяти кандидатських і докторських дисертацій. Особливе місце Лариса Шевченко посідає у Київській стилістичній школі, підтвердженням чого виступають численні роботи дослідниці, що якісно змінили та поглибили погляди на деякі питання теоретичної і функціональної стилістики. Це, передусім, теоретичні проблеми сучасного мовознавства та пошуки нових дослідницьких парадигм, проблеми стильової диференціації української літературної мови, аналіз концептів теорії інтелектуалізації мови, модерновий погляд на ідіостилістику, питання статусу національної мови у просторі сучасного соціуму, глибокий аналіз української лінгвістики в ідеях, постанях та концепціях. Продуктивність і поліфонічність інтересів ученого, її широкий науковий кругозір, її енциклопедичність інтересів та знань, її прагнення бути сучасною в контексті модерних поглядів та ідей на світове мовознавство, її

фундаментаторська роль у формуванні нових дослідницьких напрямів дозволяють говорити про важливе місце проф. Л.І. Шевченко в лінгвістиці XXI століття.

Ключові слова: Л.І. Шевченко, Київська стилістична школа, лінгвістична традиція, неолінгвістика, Київський університет.

Інформація про авторів: Стишов Олександр Анатолійович – доктор філологічних наук, професор; професор кафедри української мови; Інститут філології; Київський університет імені Бориса Грінченка.

Сизонов Дмитро Юрійович – кандидат філологічних наук, доцент; доцент кафедри стилістики та мовної комунікації; Інститут філології; Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

Електронна адреса: styshov@ukr.net; dm_sizonov@ukr.net

Oleksandr A. Styshov

orcid.org/0000-0001-6192-255X

Dmytro Y. Syzonov

orcid.org/0000-0003-1162-2182

INNOVATIVE LINGUISTIC IDEAS AND CONCEPTS OF LARYSA SHEVCHENKO

Abstract. *The article establishes innovative views on modern linguistics in systematic analysis of numerous works by prof. L.I. Shevchenko – a prominent Ukrainian linguist, head of the department of stylistics and language communication, a vice-chairman of the Ukrainian committee of slavists, a member of two commissions of the International committee of slavists (media linguistic and stylistic), chief editor of the international edition "Actual issues of Ukrainian linguistics: theory and practice". The pre-anniversary article focuses on the scholar's concept of intellectualization of the Ukrainian literary language, integration of the researcher's works with European academic discourse, particularly, in the context of innovative linguistic directions – legal linguistics, media linguistics, business linguistics, political linguistics etc., the analysis of which is determined by exploratory vector of a modern linguist. The authors also mention the works of prof. L.I. Shevchenko's mentees. More than 10 PhD and doctoral theses have been defended under the scholar's supervision. Prof. L.I. Shevchenko holds a special place at Kyiv stylistic school, which is confirmed by the researcher's numerous works that have qualitatively changed and deepened views on some issues of theoretical and functional stylistics. These are primarily theoretical problems of modern linguistics and the search for new research paradigms, the problems of stylistic differentiation of the Ukrainian literary language, the analysis of concepts of the theory of*

Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика

.....

language intellectualization, modern view on idiostylistics, the issue of the national language status in contemporary social space, a profound analysis of Ukrainian linguistics in ideas, concepts and personalities. Productivity and polyphony of the researcher's interests, her wide scientific outlook, encyclopedic knowledge, desire to be modern in the context of innovative views and ideas in world linguistics, fundamental role in formation of new research directions define a significant place of prof. L.I. Shevchenko in the XXI century linguistics.

Key words: L.I. Shevchenko, Kyiv stylistic school, linguistic tradition, neolinguistics, Kyiv University.

Information about the authors: Styshov Oleksandr Anatoliiovych – doctor of philology, professor; professor of the Ukrainian language department; Institute of philology; Borys Grinchenko Kyiv University.

Syzonov Dmytro Yuriyovych – PhD, associate professor; associate professor of the department of stylistics and language communication; Institute of philology; Taras Shevchenko National University of Kyiv.

E-mail: styshov@ukr.net ; dm_sizonov@ukr.net

Стишов А.А.

orcid.org/0000-0001-6192-255X

Сизонов Д.Ю.

orcid.org/0000-0003-1162-2182

НЕОЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ ИДЕИ И ИННОВАЦИОННЫЕ КОНЦЕПЦИИ ЛАРИСЫ ШЕВЧЕНКО

Аннотация. В статье проанализированы инновационные взгляды на современную лингвистику в системном анализе многочисленных трудов проф. Л.И. Шевченко – известного украинского языковеда, завкафедрой стилистики и языковой коммуникации, заместителя председателя Украинского комитета славистов, члена двух комиссий МКС – медиалингвистической и стилистической, главного редактора международного издания "Актуальные проблемы украинской лингвистики: теория и практика". В предъюбилейной статье концентрируется внимание на разработке профессором концепции интеллектуализации украинского литературного языка, интегрированности работ исследовательницы с европейским научным пространством, в частности в контексте наонаправлений лингвистики – юридической, политической, философской, массмедийной и др., анализ которых определяет исследовательский вектор современного лингвиста.

Авторами упоминаются и труды учеников проф. Л.И. Шевченко, под руководством которой защищено более десяти кандидатских и докторских диссертаций. Особое место Лариса Шевченко занимает в Киевской стилистической школе, подтверждением чего выступают многочисленные труды исследовательницы, изменившие и углубившие взгляды на вопросы теоретической и функциональной стилистики. Это, прежде всего, теоретические проблемы языкознания и поиски новых исследовательских парадигм, проблемы стилевой дифференциации украинского литературного языка, анализ концептов теории интеллектуализации языка, современный взгляд на идиостилистику, вопросы статуса национального языка в пространстве современного социума, глубокий анализ украинского лингвистики в идеях, фигурах и концепциях. Производительность и полифоничность интересов исследовательницы, ее широкий научный кругозор, ее энциклопедичность интересов и знаний, ее стремление быть современной в контексте современных взглядов и идей на мировое языкознание, ее фундаментаторская роль в формировании новых исследовательских направлений позволяют говорить об особом месте проф. Л.И. Шевченко в лингвистической науке XXI века.

Ключевые слова: Л.И. Шевченко, Киевская стилистическая школа, лингвистическая традиция, неолингвистика, Киевский университет.

Информация об авторах: Стишов Александр Анатольевич – доктор филологических наук, профессор; профессор кафедры украинского языка; Институт филологии; Киевский университет имени Бориса Гринченко.

Сизонов Дмитрий Юрьевич – кандидат филологических наук, доцент; доцент кафедры стилистики и языковой коммуникации; Институт филологии; Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко.

Электронный адрес: styshov@ukr.net ; dm_sizonov@ukr.net

Постать відомого науковця Лариси Шевченко є визначальною та, без сумніву, знаковою як для українського, так і слов'янського мовознавства. З її ім'ям пов'язані перші інноваційні та різноаспектні праці в сучасній лінгвістиці – медійній, юридичній, бізнесовій та політичній (спроби Л.І. Шевченко бути першою в неонапрямах у часових межах тяжіють 80-90-их рр. ХХ ст.). Свіжі ідеї, які виникали ще за радянської доби щодо перспектив лінгвістики, передусім функціональної, були закладені ще в її кандидатській дисертації

"Функціонально-стилістичний аналіз лексики передової газетної статті" (1981 р.), наукові поради під час написання якої були дані знаними лінгвістами-професорами Л.О. Кадомцевою, А.П. Коваль, Г.Я. Солгаником.

На той час говорити про окремі дослідження з медійного стилю (в тогочасних термінах – "стилю масово-політичної інформації", "стилю масово-політичної інформації і пропаганди" [2]) було дуже складно і неперспективно, що мотивувалося передусім ідеологічними координатами. Саме ця дисертація (та низка публікацій до і після її захисту), присвячена студіюванню мови медіа, дасть поштовх виокремити прогресивний напрям лінгвістики XXI ст. – *медіалінгвістику*. Цей факт дозволить Ларисі Шевченко від України увійти до складу створеної у 2013 р. Медіалінгвістичної комісії при Міжнародному комітеті славістів та взяти участь у перспективному проекті "Медіалінгвістика XXI ст." (2012-2013 рр.).

Наголосимо, що 2013 р. в Київському університеті з легкої руки Л.І. Шевченко та за підтримки керівництва впроваджено інноваційну спеціалізацію "Медіалінгвістика", що і донині користується значним фаховим попитом у сучасних студентів. Преса того року напише:

"Кафедра довго готувалася до відкриття спеціалізації з медіалінгвістики: захищено дисертації з актуальних питань дослідження мови ЗМІ, її функцій, мови реклами та парт-технологій, також вийшли друком монографії і словники з медіапроблематики, пишуться чисельні праці з медіакомунікації, мовної культури в медіа, аналізуються маніпулятивні стратегії та тактики мови ЗМІ, акцентується на нових мовних формах у впливі на масового реципієнта"¹

Серед нових праць особливої уваги потребує перший в Україні словник термінів і понять з медіалінгвістики, грифований Міністерством освіти та науки України, за

---

¹ Детектор Медіа, 02.06.2013. URL: https://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/institut_filologii_zaprovadzhue_novu_spetsializatsiyu_z_medialingvistiki/

редакцією проф. Л.І. Шевченко [1]. Важливо, що роботу високо оцінили знані українські науковці, фахівці з теорії медіакомунікації, які виступили рецензентами видання, – проф. О.А. Стишов, проф. Н.П. Шумарова, проф. Б.М. Ажнюк, проф. О.С. Снитко. Стаття-рецензія вийшла друком в офіційному виданні Медіалінгвістичної комісії МКС "Медіалінгвістика" [10]. Сам словник вміщує понад 300 термінологічних одиниць, якими оперує медіалінгвістика і які були скрупульозно опрацьовані групою авторів за наукового керівництва Лариси Шевченко.

Ідеї, висловлені професором Л.І. Шевченко в контексті медіалінгвістики як неонапряму, втілилися у подальших дисертаційних та монографічних працях її учнів у розробці наукових проблем: вторинної номінації терміна в масовій комунікації (Д.Ю. Сизонов), лінгвальних характеристик інтерв'ю в системі сучасних медіажанрів (М.Л. Штельмах), стилістичного потенціалу онімів у медіа (Д.В. Дергач), медійного перифраза та його функцій (М.Б. Булах), комплексного аналізу іміджу України в медіа (О.М. Плясун) та ін.

Поряд із цим проф. Л.І. Шевченко – одна із новаторів *юрислінгвістичного напрямку* в Україні, що реалізовано в численних працях, передусім лексикографічних. Інноваційний словник "Юрислінгвістика: словник термінів і понять" побачив світ 2015 р. У передмові до словника автор пише:

"Важливість й актуальність інноваційного словника засвідчує реальне життя, коли в діловій і масовій комунікації формується потреба точної та ємної номінації юридичного поняття, процесу, явища; коли суттєво зростають вимоги до публічного мовлення, передусім у законодавчій сфері; коли важливим для суспільного консенсусу залишається питання ідентифікації тексту за належністю особі, певній соціальній групі чи комунікативній сфері – все це підлягає правовій регламентації та фахового аналізу філолога" [11, с. 7].

Те, що словник є важливим та цікавим не тільки для української, а й зарубіжної лінгвістики, підтверджує і факт

виходу аналітичної статті-рецензії на видання в міжнародному журналі "Slavica" (2017 р.). Новим здобутком у просуванні ідей юрислінгвістики в сучасну дидактику стало запровадження окремої спеціалізації "Лінгвістична експертиза" в Інституті філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, навчально-наукове забезпечення якої підтверджується численними працями проф. Л.І. Шевченко з перспективної проблематики.

У низці публікацій з юрислінгвістичної проблематики професор Лариса Шевченко зосереджує увагу на лінгвістичній інтерпретації юридичного тексту; визначенні стилістичних функцій слова у правовому контексті; аналізі термінологічної та мовної одиниці, типових для законодавчої, дипломатичної та ділової сфери документа; розгляді писемного чи усного офіційного висловлювання, зокрема і з погляду мовознавчої оцінки (лінгвістична експертиза); комплексній інтерпретації медійного тексту в правовому полі та ін. Широкий спектр аналізованих проблем, ґрунтовно опрацьованих Л.І. Шевченко, дали підстави для призначення її радником Президента Українського національного комітету Міжнародної торгової палати та очолити Бюро лінгвістичної експертизи (2015 р.).

Правові колізії, пов'язані з функціонуванням української мови, залишаються предметом аналізу Лариси Шевченко і сьогодні. Не можемо не згадати в цьому контексті спеціальний проект Інституту Кеннана "Мовна ситуація в Україні та дискусії навколо українського правопису" (2002 р.). Учасниками дискусійного семінару були запрошені знані лінгвісти – академік НАН України В.М. Русанівський, професори О.О. Тараненко, С.Я. Єрмоленко, Б.М. Ажнюк та ін. На цьому форумі Л.І. Шевченко, зокрема, висловить важливу тезу в підсумку:

"Єдиний шлях перспективного розвитку української мови – адекватність її функціональних можливостей потребам часу і національної культури. Лінгвісти, як і взагалі українська інтелігенція, мають ґрамотно працювати на українську мову і

толерантно ставитися до виважених альтернативних думок, поглядів і підходів" [3, с. 71].

Зважаючи на принципове ставлення Лариси Іванівни до статусу української мови в суспільстві як державної, її функціонального аналізу в різних типах комунікації, наголосимо на постаті Л.І. Шевченко ще і як великого патріота Української держави та українського Слова.

Саме на серйозне осмислення в контексті сказаного заслуговують думки Л.І. Шевченко щодо пріоритетності юрис- / медіалінгвістичних ідей та концепцій у світовій науці:

"З-поміж інших виокремлюється лінгвістична експертиза медійного тексту – складної комунікативної сутності, що охоплює усі сфери життя суспільства, перехрещує у масовій мовній свідомості рефлексію особистості й соціуму" [7, с. 239].

Перспектива такої взаємодії формується вже сьогодні завдяки науковим ідеям і здобуткам професора Лариси Шевченко.

Проф. Л.І. Шевченко – відомий *український лексикограф*. Інноваційні словники, видані за ініціативи, участі та за редакцією дослідниці, стали резонансними в Україні та за її межами. Зокрема, "Англо-український словник міжнародного, порівняльного і європейського права : близько 70000 термінів" (2010 р.) став першим виданням такого типу в європейській лексикографії, а "Новий словник іншомовних слів" (2007 р.) – користується популярністю не тільки в Україні, а й за межами держави. Цей та інші лексикони увійшли до видавничого проекту "Ідеї, постаті, тексти в українській культурі", ініційованого професором Ларисою Шевченко на поч. 2000-х рр.

У межах цього проекту видано понад 30 лексикографічних праць, зокрема "Новий українсько-англійський юридичний словник : близько 50 000 термінів" (2009 р.); "Англо-український, українсько-англійський юридичний словник : близько 70000 термінів" (2010 р.); "Новий англо-український медичний словник" (2009 р.); "Українсько-македонський,

македонсько-український розмовник" (2005 р.); "Англо-український юридичний словник : близько 75000 термінів" (2007 р.); "Сучасний орфографічний словник української мови. З граматичними коментарями" (2007 р.); "Сучасний англо-український, українсько-англійський словник. Понад 100000 слів і словосполучень" (2014 р.) та ін. А з 2016 р. за участі молодих учених видається щорічний словник "Нові слова та фразеологізми в українських мас-медіа" [8; 9], що репрезентує сучасний стан та динаміку оновлення лексико-фразеологічного фонду української мови на прикладі сучасних медіаджерел – радіо, телебачення, друкованої преси, реклами та Інтернет-комунікації.

За вагомий внесок у сучасну лексикографію проф. Л.І.Шевченко стала Лауреатом Премії імені Тараса Шевченка Київського національного університету імені Тараса Шевченка (2012 р.).

Ларисою Шевченко розроблено *теорію інтелектуальної еволюції української літературної мови*, наукові засади якої викладено в монографії "Інтелектуальна еволюція української літературної мови: теорія аналізу" (2001 р.) та посібнику для магістрантів університетів "Проблеми інтелектуальної еволюції української літературної мови" (2015 р.). Дисципліна "Проблеми інтелектуальної еволюції української літературної мови" є нормативною для магістрантів Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Розвиток сформованої проф. Л.І. Шевченко концепції та наукових ідей відбувся в докторських і кандидатських дисертаціях, консультантом і керівником яких вона стала – "Українська термінологія з генетики: походження, структура, системність" (Т.Г. Соколовська), "Лінгвостилістика української прози 60-90-х років ХХ ст. (на матеріалі творів В. Дрозда, В. Іванчука, В. Шевчука)" (О.І. Хом'як), "Внутрішнє мовлення: лінгвістичні аспекти інтерпретації української художньої прози ХХ століття" (В.Я. Семенюк), "Лінгвістичний статус неологізмів у неокласичному тексті" (А.А. Калетнік), "Ідіостиль Юрія

Яновського в контексті лінгвоестетичних парадигм I половини ХХ століття" (Л.В. Домилівська) та ін.

Проф. Шевченко Л.І. – автор низки актуальних для світової лінгвістичної науки монографій, навчальних підручників та посібників, навчально-методичних видань у руслі *функціональної стилістики*, над якою вона працює майже півстоліття. Читаючи курс "Стилістика української мови" (в різний час – "Стилістика та культура української мови", "Стилістика сучасної української мови", "Стилістика української літературної мови: функціональна парадигма") у Київському університеті, постійно оновлювався й авторський книжковий фонд зі стилістики. Згадати хоча б дві частини посібника за науковою редакцією Лариси Шевченко ("Стилістика української літературної мови: функціональна діагностика тексту" та "Стилістика української літературної мови: тести, завдання, вправи"), перевиданого 2019 р. вчетверте, що, вочевидь, свідчить про особливу актуальність праці та її ідей для сучасної лінгвостилістики.

Стилістичні проблеми описані й у численних наукових публікаціях та статтях, що входять до світових наукометричних баз. Це і стилістика мовних засобів, теоретичні питання з функціональної стилістики, пошуки наукової інтерпретації поняття *стиль / функціональний стиль*, стильові риси жанрового синкретизму, ідіостилістика, проблеми статусу національної мови в стилістичному аспекті, стилістична норма та багато ін. питань, які допомагають сучасному лінгвісту осягнути сутність модерного стилістичного знання. Ці та інші проблеми у статтях автора були вміщені до монографічній праці "Горизонтами модерної лінгвістики" (2014 р.), що дозволяє окреслити об'ємний портрет науковця:

"Написані в різний час, із урахуванням різних традицій, зібрані воедино (та збережені в оригінальному форматуванні) вони репрезентують глибину, рельєфність наукової думки автора, її оригінальні підходи до вирішення актуальних проблем мовознавства, мотивують тривалість творчого польоту,

визначають його перспективи та відкривають перед усіма нами неосяжні горизонти модерної лінгвістики" [5, с.10].

Говорячи про науковий інтерес ювіляра, не можемо не сказати про *персоніфікований погляд* Л.І. Шевченко на українську словесну культуру, що не обмежується лише констатацією імен / авторів. Дослідниця аналізує творчість митців слова (Т. Шевченка, І. Франка, П. Куліша, Г. Сковороди, М. Зерова, І. Драча, М. Лесіва та ін.), науковців та мислителів (Ж. Піаже, Ф. Гегеля, О. Потебні, М. Максимовича, З. Тулуб, С. Єфремова, А. Кримського та ін.).

На окрему увагу заслуговує ґрунтовне дослідження професором Л.І. Шевченко *стилістики художнього тексту*, мови творів красного письменства, ідіостилістики українських та світових літературних діячів. Професором проаналізовано питання лінгвістичної інтерпретації символіки Т. Шевченка; творчість І.Котляревського в ракурсі еволюційного розвитку літературних форм української мови; концепція розвитку української літературної мови в дослідженнях І. Франка; опозиція символіки у Г. Сковороди як аргумент до культурно-мовної диглосії пізнього бароко; культурний патерн і вербальна рефлексія в біблійному та фольклорному тексті; образне слово й мовосимволи Києво-Печерського патерика та ін.

Особливе місце посідають *перед'ювілейні праці на пошану* Л.А. Булаховського, П.П. Плюща, В.М. Русанівського, М.О. Карпенко, Л.А. Лисиченко та ін. ключових фігур української лінгвістики. Л.І. Шевченко не аналізує ці постаті поверхово, її амплуа – поглинатися в інтелектуальну сутність авторів, зупинятися на ключових моментах творчості – наукової та літературної, розмірковувати над загальнокультурними кодами та смислами, які впливають на їх мовну свідомість та ідіостилістику загалом. Таке ставлення до знакових культурних фігур говорить про Ларису Шевченко як лінгвоестета, щирою людиною щодо нашого минулого, вірну своїй професії, якій вона присвятила все своє життя. Також вона залишається щирою щодо людей, які поруч.

Наш ювіляр – *досвідчений організатор науки*. Як керівник кафедри стилістики та мовної комунікації (в минулому – кафедри історії української мови; історії та стилістики української мови) Київського національного університету імені Тараса Шевченка проф. Шевченко Л.І. змогла багато зробити в просуванні української науки й університетської дидактики у світі, зокрема впровадити в навчальний процес інноваційні напрямки лінгвістики, ініціюючи і просуваючи нові університетські спеціалізації ("Медіалінгвістика", "Лінгвістична експертиза").

До ювілею кафедри історії та стилістики української мови (1992-2012) за ініціативи Лариси Шевченко та за підтримки ректора акад. Губерського Л.В. була видана ювілейна книга "Університетська україністика в актуальних епістемах сучасного мовознавства", у якій зроблено екскурс в історію української лінгвістики завдяки знаковим іменам, які працювали на кафедрі в різні періоди. У вітальному слові Губерський Л.В. наголосив:

"Згуртований колектив кафедри, очолюваний професором Шевченко Л.І., активно продовжує започатковану ще першим ректором Університету М. Максимовичем традицію розуміння й аналізу мови у просторі словесності – в її зв'язках з історією, культурою, традиціями народу. Такий підхід дозволяє кафедрі вже понад 20 років актуалізувати модерні напрямки сучасної науки" [4, с. 3].

Проф. Шевченко Л.І. – *висококваліфікований і талановитий викладач*. Вона читає авторські курси, які посідають важливе місце у становленні фахівця-філолога сучасної України: "Проблеми інтелектуальної еволюції української літературної мови", "Актуальні дослідницькі епістемати в медіалінгвістиці", "Мовна особистість у медіа", "Лінгвістична експертиза медійного тексту", "Культурно-історична еволюція стилів української літературної мови", "Етика та естетика в медіа" та ін.

Свого часу вона читала лекції з юридичного та законодавчого статусу української мови для державних службовців різних рівнів і голів адміністрацій районних, міських та обласних рад. Проф. Шевченко Л.І. є одним із розробників Закону України "Про державну службу", із 2016 р. входить до складу екзаменаційної комісії Київського національного університету імені Тараса Шевченка зі знання фахової української мови держслужбовцями.

Її міжнародна наукова співпраця дуже велика і важлива. Окремою сторінкою її життя було викладання у французькому університеті "Сорбонна" (1982-1984 рр.), що, без сумніву, вплинуло на її науковий та викладацький кругозір, сформувало нові погляди на модерну лінгвістику та дало поштовхи на т.зв. наукову проєвропейскість української лінгвістики. Її зв'язки із світовими науковими центрами є винятковими та важливими як для кафедри стилістики та мовної комунікації, так і для Університету.

Проф. Шевченко Л.І. виступила науковим керівником і консультантом не тільки українських, а і закордонних науковців, зокрема польського лінгвіста-експерта Майя-Богуміла Вербенец (дисертація "Юридична термінологія української мови : історія становлення і формування"), професора Сеульського університету Джонг Йонгджу (дисертація "Лінгвопрагматичні засади створення словника української мови для іноземців) та ін.

Як головний редактор міжнародного видання "Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика" Лариса Шевченко змогла об'єднати науковців-неолінгвістів з усього світу, сформувавши інтернаціональну редакційну колегію: А. Брацкі, А. Фаловські та А. Кіклевіч (Польща), Г.Я. Солганик і Н.І. Клушина (Росія), Л. Тантуровська та М. Каранфіловські (Північна Македонія), А. Даниленко (США), Б. Тошович (Австрія), Дель Гаудіо Сальваторе (Іспанія), В.А. Широков, Г.П. Півторак, О.О. Тараненко та А.П. Загнітко (Україна), інші провідні науковці сучасності.

Важливо, що Л.І. Шевченко *успішно поєднує наукову, організаційну і громадську роботу*. Вона є членом спеціалізованих вчених рад (в Інституті мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України та в Інституті філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка), членом редколегії низки міжнародних наукових журналів і видань, керівником міжнародних наукових проектів тощо.

Особливу місце Лариса Шевченко посідає у Київській стилістичній школі, підтвердженням чого є численні праці дослідниці, що якісно змінили та поглибили погляди на деякі питання теоретичної та функціональної стилістики. Це, передусім, актуальні проблеми сучасного мовознавства та пошуки нових дослідницьких парадигм, питання стильової диференціації української літературної мови, аналіз концептів теорії інтелектуалізації мови, модерновий погляд на ідіостилістику, наукові проблеми статусу національної мови у просторі сучасного соціуму, глибокий аналіз української лінгвістики в ідеях, постатях та концепціях. Продуктивність та поліфонічність інтересів дослідниці, її широкий науковий кругозір, її енциклопедичність інтересів та знань, її прагнення бути сучасною в контексті модерних поглядів та ідей на світове мовознавство, її фундаментаторська роль у формуванні нових дослідницьких напрямів дозволяють стверджувати, що професор Лариса Іванівна Шевченко є вагомою фігурою в лінгвістиці XXI ст.

ЛІТЕРАТУРА

1. Медіалінгвістика : словник термінів і понять / Л.І. Шевченко, Д.В. Дергач, Д.Ю. Сизонов ; за ред. Л.І. Шевченко. Київ : ВПЦ "Київський університет", 2014. 214 с.
2. Мова сучасної політичної інформації. / За ред. Білодіда І.К., Колесника Г.М., Пилинського М.М., Русанівського В.М. Київ: Наукова думка, 1979. 241 с.
3. Мовна ситуація в Україні та дискусії навколо українського правопису (Київський проект Інституту Кеннана при Центрі Вудро Вільсона). Київ, 2002. 76 с.

4. Університетська україністика в актуальних епістемах сучасного мовознавства. Київ : ВПЦ "Київський університет", 2013. 343 с.

5. Шевченко Л.І. Горизонтами модерної лінгвістики. Київ : ВПЦ "Київський університет", 2014. 317 с.

6. Шевченко Л. Інтелектуальна еволюція української літературної мови: теорія аналізу: монографія. Київ : ВПЦ "Київський університет", 2001. 478 с.

7. Шевченко Л. Лінгвістична експертиза медіатексту: критерії фахової аргументації. *Одеський лінгвістичний збірник*. Спецвипуск. 2017. С. 237-239.

8. Шевченко Л., Сизонов Д. Нові слова та фразеологізми в українських мас-медіа: словник. Київ : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2017. 114 с.

9. Шевченко Л., Сизонов Д. Нові слова та фразеологізми в українських мас-медіа: словник. Київ : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2018. 120 с.

10. Шестакова Э. Об основных коллизиях медиалингвистики. Рецензия на словарь операционных терминов и понятий современной медиалингвистики "Медіалінгвістика: словник термінів і понять" (Л.І. Шевченко, Д.В. Дергач, Д.Ю. Сизонов / за ред. Л. І. Шевченко. К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2013. 240 с.) *Медіалінгвістика*. 2015. 1(6). С. 122-135.

11. Юрслінгвістика : словник термінів і понять / укладачі: Л.І. Шевченко, Д.В. Дергач, Д.Ю. Сизонов, І.В. Шматко / За ред. проф. Л.І. Шевченко. Київ : ВПЦ "Київський університет", 2015.

REFERENCES

1. *Medialinguistics : The dictionary of terms and concepts* (2014). [Medialinhvistyka : slovnyk terminiv i ponyat] / L.I. Shevchenko, D.V. Derhach, D.Yu. Syzonov / Za red. L.I. Shevchenko. Kyiv : VPC "Kyivskiy universytet" [in Ukrainian].

2. *The language of modern political information information* (1979). [Mova suchasnoi' politychnoi' informacii' informacii'] / Ed. Bilodid I.K. Kyi'v : Naukova dumka [in Ukrainian].

3. *Language situation in Ukraine and discussions around Ukrainian spelling* (2002). [Movna sytuacija v Ukrai'ni ta dyskusii' navkolo ukrai'ns'kogo pravopysu] (Kyiv's'kyj proekt Instytutu Kennana pry Centri Vudro Vil'sona). Kyiv [in Ukrainian].

4. *University Ukrainian Studies in Topical Epistemas of Modern Linguistics* (2013). [Universytets'ka ukrai'nistyka v aktual'nyh epistemah suchasnogo movoznavstva]. Kyiv : VPC "Kyivskyy universytet" [in Ukrainian].
5. Shevchenko, L. (2014). *Horizons of modern linguistics* [Goryzontamy modernoi' lingvistyky]. Kyiv : VPC "Kyiv's'kyj universytet" [in Ukrainian].
6. Shevchenko, L. (2001). *Intellectual evolution of the Ukrainian literary language: theory of analysis* [Intelektual'na evoljucija ukrai'ns'koi' literaturnoi' movy: teorija analizu: monografija]. Kyi'v : VPC "Kyiv's'kyj universytet" [in Ukrainian].
7. Shevchenko, L. (2017). *Linguistic expertise of media text: criteria of professional argumentation* [Lingvistychna ekspertyza mediatekstu: kryterii' fahovoi' argumentacii']. *Odes'kyj lingvistychnyj zbirnyk*. Specvypusk. 237-239 [in Ukrainian].
8. Shevchenko, L. & Syzonov, D. (2017). *New words and phraseologisms in the Ukrainian mass media* [Novi slova ta frazeologizmy v ukrainskyh mas-media]: dictionary. Kyiv, Ukraine: Kyivskyy universytet [in Ukrainian].
9. Shevchenko, L. & Syzonov, D. (2018). *New words and phraseologisms in the Ukrainian mass media* [Novi slova ta frazeologizmy v ukrainskyh mas-media]: dictionary. Kyiv: Kyivskyy universytet [in Ukrainian].
10. Shestakova, E. (2015). *On the main collisions of medialinguistics. A review of the dictionary of operational terms and concepts of modern medialinguistics "Mediolinguistics: Dictionary of Terms and Concepts"* [Ob osnovnyh kollyzjyah medyalyngvystyky. Recenzija na slovar' operacyonnyh terminov y ponjatyj sovremennoj medyalyngvystyky "Medialingvistyka: slovnyk terminiv i poniat'"] (L.I. Shevchenko, D.V. Dergach, D.Yu.Sizonov / edited by L.I. Shevchenko, K.V. Publishing- Polygraphic Center "Kyiv University", 2013. 240 p.). *Medialinguistics, 1* (6), 122-135 [in Russian].
11. *Legal linguistics : The dictionary of terms and concepts* (2015). [Juryslingvistyka : slovnyk terminiv i ponjat] / ukladachi: L. Shevchenko, D. Dergach, D. Syzonov, I. Shmatko / Za red. prof. L. Shevchenko. Kyi'v : VPC "Kyivskyy universytet" [in Ukrainian].

Дата надходження до редакції – 17.04.2019 р.
Дата затвердження редакцією – 10.05.2019 р.